

י"ב' באב תשפ"א, 21.7.2021

גיליון מס' 769

פרשת ואתחנן

איזהו עשיר? השמח ביעודו!

מאת עוזי פז, עין הנצי"ב

ולא תקמד... ולא תקאנה (ה,יז)

שאלות רבות עולות בעקבות הלאוים הללו:

- האם ניתן שלא להכשל בהם?
- אם בגלל שלחלקיק שניה מצא חן בעיני דבר השייך לאחר, עברתי על איסור מעשרת הדברות?
- האם "לא תחמוד" בא רק כדי למנוע פגיעה ברכוש בזולת?

הרב יונתן זקס מסביר כך:

הנוגדן לקנאה הוא הכרת הטוב. "איזהו עשיר? השמח בחלקו", אמר התנא בן זומא. מנהג יהודי ידוע ויפהפה הוא לומר מדי בוקר, עם ההתעוררות, "מודה אני לפניך, מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה. רבה אמונתך". המקיים מנהג זה ברצינות ובהתכוונות מתחיל את היום שלו ברגל ימין. להתחיל את היום בהכרת הטוב, בהודיה – זה הַרְגֵל שיכול לשנות חיים. היהדות, סודה הוא התודה. בהתרפאנו מן המחשבה שאושרם של אנשים אחרים מפחית מאושרנו שלנו, אנו משחררים גל של אנרגיה חיובית המאפשר לנו לשמוח במה שיש לנו במקום להיות עסוקים במה שיש לאחרים, ולהיות מה שאנחנו במקום להשתוקק להיות מה שאנחנו לא.

אם תשובתו-הסברו של הרב יונתן זקס מספקת אתכם, אינכם צריכים להמשיך בקריאת הדברים הבאים. ואכן כך חשתי גם אני לתומי, עד שיום אחד שאלה אותי תלמידה: 'איך יכול להיות שאני נוהגת משחר ילדותי להתעורר בבוקר עם "מודה אני" על שפתי, ובכל זאת קשה לי להודות שאני משוחררת מכל קנאה וחמדה?'. הבנתי לפתע שבדור חומרני בו הרכושנות ממלאה כל חלקה טובה, אין להסתפק בהכרזות כמו "הכרת הטוב", "איזהו עשיר? - השמח בחלקו" ועוד כיוצ"ב. יש למלא את הנפש בעשייה משמעותית אשר תעלה בחשיבותה ובערכה על כל מנעמי הטכנולוגיה ההולכים ומשתדרגים חדשים לבקרים. התברר לי שיש אכן אנשים שעולמם מלא וגדוש בנושאים הרחוקים מכל "הצעצועים המודרניים" והם שקועים בעשייה יום-יומית מרתקת.

להדגמה אמנה כמה מהם: אומנים מכל הסוגים; משוררים, ציירים, מוזיקאים, מדענים העוסקים בגילוי נפלאות הטבע, תרופות, תזונה. חכמי התורה העוסקים ללא לאות בהבנת כתבי הקדש. אנשי חינוך לסוגיהם הרבים וכן כל הרואים בתפקידם שליחות חשובה, וכמובן כל מי שמתמסר לעבודתו מעל ומעבר בבחינת "וכל מעשיך יהיו לשם שמים". ניתן לכלול בזה כל התעסקות שנועדה לחברה הסובבת במעגליה הצרים והרחבים, מהמשפחה ועד קצה העולם. [ולנגד עיני עומד גם ביל גייטס שהעמיד את רכושו וכשרונותיו לטובת תושבי אפריקה].

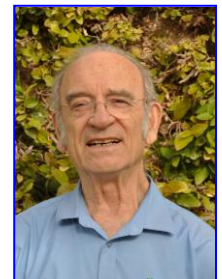
אם כך, למעשה חזרנו ל"איזהו עשיר? - השמח בחלקו", אלא שהמשמעות של 'חלקו' איננה ד' אמותיו המצומצמות, אלא הייעוד בחיים.

אם נסכים להנחה שלכל אדם בעולם יש ייעוד המיוחד לו, ונעזור לו ככל יכולתנו להגיע אליו ולפתח אותו, נהיה כולנו "שמחים בחלקנו" וממילא הקנאה והעבריינות יצטמצמו מאד. אם המטרה היא להיטיב לחברה האנושית, יחסי הגומלין שיתפתחו בין הפרט לחברה לא יסולאו בפז. תמיד יימצאו כאלה שאינם אומנים, או מדענים, או מחנכים. הם יוכלו למצוא בקעה להתגדר בה בסביבתם הקרובה בעזרה בחומר, ולא פחות חשוב - ברוח. ההבחנה באדם שזקוק לעזרה קשורה במיומנות המתפתחת עם הזמן, וכן הנכונות להגשת העזרה הולכת ומתעצמת והופכת לטבעית לחלוטין ככל שעוסקים בכך יותר. לנגד עיני עומדים חסידים ואנשי מעשה דוגמת רבי אריה לוי, "רב האסירים", ומצאתי שהמשותף לכולם היא הנכונות להסתפקות במועט שבמועט בצרכיהם האישיים (תמה אני האם תכונה זאת נרכשת מעצמה, או שהיא פרי חינוך מכוון? - יש להניח שקצת מזה והרבה מזה...).

לחיזוק ההבנה החדשה אביא אימרה קולעת של לסינג: כאשר צרכיו של הזולת קרובים ללבנו, אנו זקוקים לדברים מועטים בעבורנו. וגם את דבריו המוכרים של הנביא מיכה [פרק ו] "הַגִּיד לְךָ אֲדָם מַה טוֹב וּמַה ה' דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ פִּי אֵם: עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְ אֱהָבַת ה' סָד... שמחזקים גישה זו, וכן גם את דברי קהלת שהמסר נאמר בהם בברור [פרק ג] יִדְעִיתִי כִּי אֵין טוֹב בָּם כִּי אֵם לְשִׂמּוֹחַ וְלַעֲשׂוֹת טוֹב בְּחַיִּיו. שנזכה לשמוח תמיד בשמחת הנותן, שמחה הגדולה יותר מזו של הנצרך.

עוזי פז, חבר קיבוץ עין הנצי"ב בוגר אוניברסיטת בר אילן בתנ"ך (M.A) ובתלמוד (B.A). מורה לתנ"ך במדרשה מיום היווסדה.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il